

KURIER LITWESKI

w WILNIE dnia 4. Kwietnia V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG VS. d. 24 Marca. Dalsze czynności woysk Rossyiskich w Szwedzkiej Finlandyi. D. 23 lutego główna kwatera w Tusbiu. Dywizyi 17 kazano ciągnąć do Nees; gdy zbliżyli się huzarowie, uderzono we wsi na gwałt w dzwony, z kąd powstała trwoga, chłopci w liczbie 200 gromadzili się uzbrojeni w oręż, topory, rohatyny pod przewodnictwem Szwedzkiego Porucznika Armfeldt pana wioski; lecz gdy ukazano im odezwę wodza Rossyiskiego, i zbliżyli się woyska z Maiorem Vietinghof, rozproszyli się wszyscy; u Porucznika znaleziono 2 funtowe armaty, 130 czetwerci maki, którą dla woysk naszych kupiono. Straż przednia w wiosce stanęła, z półkami Wilmanstrandzkim i Brzeskim, podiaźdy wysłano do Lopis i Wilis; reszta woysk w Chiwing nocowała. Dywizya 21 w dawnych stanowiskach została, czekając skutku obrótów dywizyi 17. Z Borgo wiadomość przyszła, że kompanie batteryne Półkownika Argun i część parku zapasnego do miasta przyciągnęły. Kompania pionierów Kapitana Sazonowa za artylleryą idącą posłana do Helsingfors dla przygotowania faszyn i innych do oblężenia potrzeb; do Lowisa także przybyła część parku. GL. Tuczkw zalecono, ięśliby GM Bułatow nie pośpieszył odciąć Szwedom odwrótu do Cheinola, wysłać mocny podiaźd tą drogą na zniesienie ustępujących i wsparcie skrzydła prawego dywizyi 21; sam zaś miał starać się najbardziej, żeby woysko będące w Savolax odciął od drugich które się znajdowały w Tawasthus. Wieczorem doniosł GL. Tuczkw, że przybył przez Randosalm do Junkas d. 18, i złączył się z kolumnami idącymi z Sulkow i Pumoła, z kąd Szwedzi wcześniej wyszli; zatem wodz Rossyiski d. 20 postanowił iść do Engela, GL. Bułatow do Cristina, z tąd mając wpaść do S. Michel, gdzie cofnowszy się nieprzyjaciel, i zapaliwszy w Cristina łodzi i magazyny gotował się do odpowiadania.

D. 22 Główna kwatera w Chiwing. Dywizya 17 w Nees spoczywała; część oney z leib kozakami zaięła Kara i Lawinda, tu postawiono strzelców z armatą, dragonia stanęła w Karchis, artyllerya w Chawsiarwi; ku Tawasthus podiaźdy wysłano. Dywizya 21 została na miejscu dawnym, wysłane od niej podiaźdy ku Tawasthus nie potkały nigdzie nieprzyjaciół; reszta tej dywizyi z Randassarwi ruszyła do Chikia i Selenoia. GL. Tuczkw doniosł jakie rozrządzenia uczynił do ataku S. Michel; woyska idące drogą od Jokas zostawiwszy strzelców z 3 armatami na miejscu dla zasłonięcia tyłu od Warkhaus, dzielić się miały na 2 kolumny z rezerwą we środku dla po-

(1)

mocy i d. 22 na S. Michel uderzyć; szturm zasłonić wypadało batteryami na wzgórkach założonemi; GM. Bułatow miał zatrudniać Szwedów od Cristina i przeysć na drogę do Cheinola. Woysku zastępującemu Borgo i Lowisa kazano postąpić w głąb Finlandyi.

D. 23 Główna kwatera w Chiwing. Dywizya 17 ruszyła do Lopis, straż przednia w Juentaki, głównej kolumny część w Lopis druga w Saniemi, jazda w Toppa, patrole w Achot i Woiaakalis, podiaźdy w Suwala, i Chiwola, inne woyska w dawnym stanowisku. Podiaźd wysłany do Turkaul doniosł, że Szwedzi z tej wioski ustąpili do Lepekoski, gdzie mieli jazdy niemało; posłano więc dywizye do Napiala i Ukala, inne na gościniec wielki, żeby nieprzyjaciela przymusić do odwrótu. Dywizya 21 przeszła do Pakazela, reszta iey na miejscu została. Od dywizyi 5 doniesiono, że nieprzyjaciel nie czekając ataku wyszedł z S. Michel do Penoemiani, dla złączenia się w Warkhaus z rezerwą i półkiem Oster Botlnii; w tym razie uwioził na obywatelskich podwodach cały prowiant i furaz, inne magazyny i zbrojownie zpałi; nadeszli do Wilasko kozacy przeszkadzili resztę niszczyć, przeto wiele oręża i amunicyi dostało się naszym, strzelby pięknej do 5 t, wiele kul, kartaczów i ładunków. W Cristina znaleźliśmy zagwożdżonych armat 9 żelaznych wielkich, resztę zepsuli Szwedzi, magazyn prochowy na powietrze wyleciał. Wysłano Kozaków ażeby ścigając trwożyli nieprzyjaciół straż tylną. GM. Bułatow posłał strzelców i jazdę dla otworzenia kummunikacyi z dywizyą 21. GL. Tuczkw zmierzał do Warkhaus 2 kolumnami na Juris i Randosalm, jedna z nich stanęła w Gergel, druga w Koitos; ażeby zaś nieprzyjaciel zebrać się nie mógł i przeysć do miasta Wasa, głównie komenderujący wydał nowe urządzenia, GL. Tuczkw miał pod Warkhaus koniecznie rozprościć Szwedów i sam pośpieszyć do Wasa, żeby uprzedzając nieprzyjaciela w tym miejscu przymusił onego do stoczenia bitwy walney albo złożenia broni.

D. 24 główna kwatera w Chawsiarwi; część dywizyi 17 została w Aukaioki, Toppa, Rengo, część druga zostawiwszy ciężką artylleryą na wielkim gościńcu pod Chawsiarwi ruszyła do Ukoli dla złączenia się z 21 dywizyą, leib kozaków umieszczono w Kernala, strzelców z armatą w Ukoła, dragonią w Napiala i Nikimiaki, podiaźdy wysłano ku Tawasthus i Oinola. Dywizyi 21 część stała w Pekaselo, druga w Ois, Olkis, Torchalo z kąd ruszyła do Ritila; do niej przyłączyła się artyllerya dywizyi 17 zasilać mająca lewe skrzy-

dło w atakowaniu Tawasthus. GM. Jankowicz z lekką jazdą marszem nagłym w nocy powinien był zpedzić straż nieprzyjaciół i przejrzyć położenie, gdyż powiadano że opuszczają Tawasthus; inna wojsk dywizya stała w Lowindo i Kara. Do Lowisa wkroczyły bataliony nowo przybyłe z Rosyi. GL. Kamiński doniósł z Helsingfors, że przyiósł kommandę nad korpusem przeznaczonym na opasanie twierdzy Sweaborg.

D. 25. Dywizya 17 zaięła Rengo i Kwitila, straż przednia zaszła do Jarwis, jazda lekka Szwedów szukała w okolicy Tawasthus, inne wojska stanęły w Uinala. Rano wódz dywizyi 21 doniósł, że GM. Jankowicz uszedł wiorst 50, i o godzinie 11 w nocy zbliżył się do Tawasthus; co postrzegłszy nieprzyjaciół opuszcza miasto, któreśmy zaięli, a razem większą twierdzę do zamku podobną ze wszystkimi fortyfikacyami. Tu znalaziono armat żelaznych 18, 3 moździerze, w magazynie mąki żytniej beczek 1250, ięczmienia tyśiąc, owsa 300, mięsiwa pudów 500, bułek chleba tyśiąc, ładunków 500, żelaza pudów 200, innych sprzętów wiele; w szpitalu chorych ludzi 200. Główną kwaterę przeniesiono do Tawasthus. Dywizya 21 stanęła w Selenoia i Kadiala. Gdy usłyszano o wzięciu Tawasthus, wysłano tam strzelców z armatą, piechotę do Jkalios i Turenge. Maior Buxhewden który przyniósł J. J. M. rapport o zaięciu twierdzy, ozdobiony orderem S. Włodzimierza 4 klasy.

D. 26 główna kwatera w Tawasthus. Ponieważ nieprzyjaciół według powieści mieszkańców mający tu do 10 t. ludzi spiesźnie ustępował, przeto zostawić musiał wiele mąki, chleba, żelaza, innych rzeczy, armat 21, zatopił w jeziorze opasującym twierdzę Cronenburg dział miedzianych 6, żelaznych 7, granatów 1240, kul 2200, pistoletów par 110, bagnietów 9400, broni ręcznej sztuk 8500, wiele innej ammunicyi. GM. Muller wyznaczony kommandantem Tawasthus odebrał załeczenie starać się ile można ratować i dobywać wszystko z wody. W mieście garnizon powiększono strzelcami, dla chorych nowy szpital założono, dla armii całej główny magazyn. GM. Tuczków został w Rengo i Kwitila, GM. Borozdin w Oinala; dywizya 21 poszła ku Tamerfors ażeby zawsze na oku był cofający się nieprzyjaciół. GM. Jankowicz przybył o południu do Kalwola. G. Szwedzki Klingsporn opuścił to miejsce rano i uszedł do Linas i Munda. Półkownik Łoszczylin z Kozakami uważał obrót nieprzyjacielski na drodze prowadzącej do Biorneburg i Tamerfors. Inne wojska stały w Chatalmala, Kangantako; półk Lipawski w Mismala i Miaskale, artyllerya z obozem w Wano. GM. Muchanow doniósł, że d. 25 w obecności Ministra wojennego który powracał z armii do Helsingfors, odkryto przeciw twierdzy Schwarzhalm baterią już ukończoną, były w niej 4 iednorogi, rzuciliśmy w twierdzę bomb 30 które na bastyonach pożar sprawiły zapalając różne rzeczy; Szwedzi Rossyanom odpowiedzieli 150 wystrzałami, lecz żadney nam szkody nie uczynili.

D. 27 lutego główna kwatera w Tawasthus.

Dywizya 17 w Rengo spoczywała, chcąc tymczasem opatrzyć się we wszelkie potrzeby; żeby zaś nieprzyjaciół ciągle był trwożony, a przez przedkie obróty Rossyanów przyprowadzony do nieporządku, zalecono 21 dywizyi ciągnąć do Turwendo Siakemaki, Kalwola. Gdy zaś przyszła wiadomość, że Szwedzi chcą opuścić Tamerfors, GL. X. Bagration posłał kozaków z huzarami i strzelcami w pogoń, ażeby napadając nieustannie straż tylną przymuszali do przedszej ucieczki. GL. Tuczków doniósł, że wojska jego połączą się w Jorise atakować mając Warkhaus. Reszta później.

COPENHAGA d. 22 Marca. Marszałek Bernadotte przybył do stolicy naszej, prezentował się nowemu Królowi Fryderykowi 6, zaproszony na obiad z Xiążętami rodziny panującej, po długich rozmowach udał się do zamku Fridriksberg, ztamtąd do Roskild, gdzie mieć będzie główną kwaterę; przyjmował u siebie wielu Generałów i Officyerów Duńskich iako wódz armii zprzymierzonej, która bronić będzie Selandyi, należdżać w przygodzie Szwecyą, jeśli jest prawda, że Gustaw Adolf żadnym sposobem, radą nawet i prozbami swojej małżonki z potomstwem odwieść się nie dał od związku Angielskiego. Po zmarłym Krystyanie 7 żałobę wzięto na 6 miesięcy. Narod cały zajmuje się wyprawą wojenną; wszystkie prowincye dostarczyły maytków na osadzenie szalup nowo zbudowanych, korsarzów, i statków które pozostały koronie; już niektóre przebiegać zaczynają morze, i okręta Szwedom zabierać, chociaż pora jeszcze jest zimna.

O eskadrach Angielskich nic pewnego nie ma; kilka fregat ukazać się miało w Belcie większym, kilka w Sundzie; pierwsze zatrudnią przeprawę wojsk Francuzkich do Selandyi z Fionii, dokąd pierwszy z lądu przeszedł półk strzelców konnych i Woltyżerów, za nim idą Hiszpańskie, których ukazanie się nad Sundem historya policzy między rzadsze przypadki. W dostarczeniu potrzeb zprzymierzeńcom przepisano unterofficyera liczyć za 2 żołnierzy, Officyera za 4, Sztabowego za 8, Półkownika za 16, Generała za 32. Zmartwieni są kupcy nasi, że nagłe Szwedom zapowiedzenie wojny przeszkodziło zprowadzić z Gothemburga zamorskie produkta, których niezmierną ilość tam złożyli Anglicy. O żadnym poruszeniu Szwedów na granicach Norwegii nie słychać; poseł nasz Moltke powraca z Stockholmu. W Scanii G. Toll i Cederstrom wiele półków zgromadzili. Ministrowie i Kancellarye do Rendsburga za dworem w sierpniu przeniesione do nas powracają; Król nowy żadnych jeszcze odmian ważniejszych nie czynił, i podobno nie uczyni, sam od lat więcej rządząc narodem; order Słonia dał Graffowi Luckner. W r. 1807 przez kanał Holsztyński płynęło statków 1290.

PARYZ d. 19 Marca. Oczekiwana dawno ustawa szkoły głównej nakoniec dziś jest ogłoszona; nie jest to iaka szkoła udzielna i w iednym mieście otwarta, lecz wszystkie razem Francyi całej szkoły i edukacyjne instituta nosić będą imię szkoły powszechnej, Université; osnowa wy-

roku Imperatorskiego rzecz obiaśni. Szkole powszechny poruczona jest edukacja, bez iey pozwolenia żadne nie mogą być otwierane, nikt nie będzie nauczać publicznie, kto nie jest oney członkiem, wyiowski Seminaria, których dozor Arcy Biskupom i Biskupom zostawiony. Szkoła powszechna składa się z Akademii tylu iak wiele jest sądów apellacyjnych; do niey należą Facultates, Lycea, Collegia, Instytucye, Pensye, szkoły pierwsiastkowe. Facultates będą Teologii, prawa, lekarska, matematyki i fizyki, nauk wyzwolonych. Biskupi i W. Mistrzowi podadzą 3 kandydatów Teologii Doktorów, z których ten przez konkurs wybierze Professorów. Jle jest kościołów Metropolitalnych, tyle będzie Facultates; dla Protestan-
tów i w Strasburgu, dla Reformowanych i w Genewie. Każda Facultas ma 3 Professorów historyi kościelney, Dogmatyki, Moralności Ewangeliczney, i Dziekana. Prawo mieć będzie 12 Facultates, należąc do Akademii w których wydziale są położone. Lekarska nauka 5 Facultates według przepisów dawniejszych. W każdym Lyceum będzie Facultas scyencyi z 3 Professorów Matematyki, historyi naturalney, fizyki i chemii, i Dziekana. W każdym Lyceum Facultas nauk wyzwolonych z 3 Professorów. Do Facultates należą Prowizorowie i Cenzorowie Lyceów. W Paryżu Facultas scyencyi składa się z Professorów Collegium Francuzkiego, Muzeum historyi naturalney, szkoły Polytechniczney, i Matematyki w Lyceach. Facultas nauk wyzwolonych tamże składa się z Professorów Collegium Francuzkiego i Lyceów.

Wszystkie 5 Facultates mają stopnie Baka-
larza, Licencyata, i Doktora, kto ich nie otrzymał w wydziale nauk wyzwolonych, w drugich otrzymać nie może; Bakałarzem zostać można od r. 16 do 20; propozycye na dysputę podane bro-
nić publicznie, dyssertacye pisać należy po łaci-
nie. Głową szkoły powszechny jest Mistrz W. Fontanes Prezydent zgromadzenia prawodawczego; Kancelrzem Villaret Biskup Casal; trzeci stopień ma Podskarbi Delambre towarzysz Institutu; dalej idą konsyliarze dożywotni, konsyliarze zwyczajni, Inspektorowie powszechny szkoły, Rektorowie Akademii, Inspektorowie onych, Dziekani, Professorowie, Prowizorowie, Cenzorowie Lyceów i nauczyciele, rządcy Collegiów, instytucyi, pen-
sji, nauczyciele szkół pierwsiastkowych, ci wszy-
scy składają zgromadzenie nauczycielskie. Teraz Mistrz W. rozda wakujące miejsca, później trze-
ba z niższych stopniów na wyższe postępować. Religia Katolicka zasadą będzie nauki; po niey
wrażenie wierności panującemu, rządowi Monar-
chicznemu, Dynastyi Napoleonowej, posłuszeń-
stwo ustawom szkolnym, i iednostayność nauki,
ażeby wychodzili ze szkół obywatele przywiąza-
ni do wiary, Monarchy, oyczyny, rodziny. Pro-
fessorowie Teologii stosować się mają do 4 pro-
pozycyi od kościoła Francuzkiego przyjętych pod
Ludwikiem 14 r. 1682. Sam tylko Mistrz W. mo-
że uwalniać osoby do zgromadzenia należące od
dożywotniego obowiązku. Każdy iemu donosić

powinien co wie przeciwnego edukacyi przyjętey. Mistrz W. rozdaie miejsca i urzędy, przeznacza nadgodę i kary za zdaniem rady swojej; taliczy osob 30, 6 Inspektorów, 4 Rektorów a ci są kon-
syliarzami dożywotniemi, 20 Dziekanów, Profes-
sorów, Prowizorów, którzy są zwyczajnemi; tey
rady wydział zatrudnia się szkół rządem, drugi
rachunkami, trzeci sądownictwem, czwarty pieczęć
trzyma. Podobne rady będą przy Akademiiach na
ich wydziały. Inspektorowie mają wizytować
Akademie i Lycea, za rozkazem W. Mistrza
wglądając pilnie iak są zachowane przepisy. Pro-
wizorowie, Cenzorowie, rządcy Collegiów, nauczy-
ciele szkół początkowych mają być bezżenni i
żyć spólnie; Professorowie mogą być żonaci, lecz
w Lyceach mieszkać nie mają.

W Paryżu będzie otwarta szkoła normalna,
gdzie 300 Kandydatów uczyć się mają sposobu u-
czenia nauk wyzwolonych i scyencyi przez lat 2,
wybrani przez Inspektorów podczas wizyt w Ly-
ceach, za pozwoleniem rodziców. Po 30 letniej
pracy każdy z nauczycielskiego stanu członek
szkoły powszechny ma prawo do Emeritury; u-
czącemu więcej nad 30 każdy rok pensją pod-
wyższa 20 częścią, Pensye wysłużone miejsca nie
mają dopóki bierze się urzędowa. Będą zgotowa-
ne domy, w których wysłużeni gdy zechcą mie-
szkać mają i utrzymywać się kosztem szkoły po-
wszechny. Komu choroba w czasie służby, al-
bo ciągła niemoc odbierze sposobność pełnienia
obowiązku, może umieścić się w tych domach przed
czasem zamierzonym. Dawni nauczyciele mają-
cy lat więcej 60, albo teraz niemocą dotknięci,
od dziś dnia nabyli prawo mieszkania w pomie-
nionych domach nakładem publicznym, lub od-
bierania pensji, prawo do niey okazując W. Mi-
strzowi. Suknia wszystkich osob nauczycielskie-
go stanu czarna z palmą błękitną na lewym bo-
ku haftowaną. Prawnicy i lekarze zostaną przy
odzieniu terazniejszém. Dochód szkoły powsze-
chny składać się będzie naprzód z 400 t. fran-
ków ze skarbu płaconych; daley z opłaty za otrzy-
mane stopnie w Teologii, naukach wyzwolonych,
i scyencyach; daley z 10 części opłaty za exa-
mina i przyjęcie w wydziałach prawnym i lekar-
skim; ieszcze z 20 grosza opłaty biorącej się po
szkołach od każdego ucznia za iego edukacyą; na-
ostatek z opłaty za pieczęć od dyplomatów, przy-
wileiów, nadań podpisanych przez W. Mistrza,
które wydają się z kancelaryi powszechny. Na-
koniec wolno jest teyże szkole przyjmować dary,
zapisy obywatelskie. Kancelrz ma pensji roczney
15 t. fr. Sekretarz rady 10 t. Konsyliarze do-
żywotni 10 t. zwyczajni 6 t. Inspektorowie i
Rektorowie 6 t. wydatek ich na wizytę osobny.
Na utrzymanie swoje każda Facultas mieć będzie
10 t. Skarb Monarszy da corocznie 300 t. na u-
trzymanie 300 Kandydatów w Paryżu; na dom
wysłużonych 100 t. Jeżeli co zostanie w kasie
od wydatku, Mistrz W. użyje na nadgodę osob
w nauczaniu gorliwszych. Jego i całego zgroma-
dzenia powinnością jest doskonalić edukacyą; za-
grzewać do pisania dzieł klassycznych, i dostarczać

gać żeby nauczyciele dawali każdą naukę najsłoneczniej według iego stanu i codziennego wzrostu, żadno systema postępu ich wstrzymywać nie powinno. Naostatek obiecuje panujący nadgrodzić wspaniałe zasługę każdemu w stanie nauczycielskim pracującemu z dystynkcyą; zostawiając sobie władzę najwyższą odmiany, poprawienia ustaw przez W. Mistrza wydać się mających, ięśliby znalazł niezgodnymi z dobrem Monarchii i narodu.

Z Tehran Perskiego miasta jest wiadomość, że Szach Feth Ali z wielką dystynkcyą przyjął Ambassadora Francuzkiego G. Gardanne, któremu na dowód ukontentowania dał order Słońca i klasy, urzędnikom poselstwa z klasy. Od r. 1708 Persya do Francyi; ta nawzajem do Perskiego dworu posłów nie wysyłała. Murat W. X. Berg i Clivii do Valladolid wiechał. La Rochefoucault posłuje w Hollandyi. Dyrektor Muzeów Denon ofiarował Imperatorowi Napoleonowi zbior 15 medalów nowo bitych na pamiątkę znaczniejszych przypadków ostatniej wojny. Słychać że Monarchowie Francuzki i Hiszpański obecnie umówić się postanowili względem ważnej wyprawy, która z portów Hiszpańskich i Portugalskich będzie przedsięwzięta.

Z Lyonu pierwsza powieść wyszła o połączeniu flott zprzymierzonych w porcie Toulonkim; z tegoż miasta dziś donoszą, że te floty stanowią u brzegów Sycylijskich naprzód Angielską do odwrótu przymusiły; po czém nastąpiło lądowanie 5 t. Francuzów pod Milazzo; zatém okręta pośpieszyły do Calabryi zabierając wojsko w Reggio zgromadzone, i przenosząc do nieprzyjacielskiego kraju. Lecz to są powieści żadnym z doniesień urzędowych nie wsparte. Neapolitańskie o podobnych zdarzeniach milczą; wątpić trudno iż Anglicy floty swoich Admiratów Putwis i Collingwood zmocnili; niedawno wiele wojennych okrętów przeszło cieśninę Gibraltarską pośpieszając do morza śródziemnego. W Rzymie dotąd żadne odmiany nie zaszły; poseł nasz u S. Stolicy Alquier tu przybył. Miasto Bordeaux ma postać twierdzy; od kilku tygodni napełnione żołnierzem, działami, amunicyą, orężem innemi potrzebami wojskowemi, które tędy do granic Hiszpańskich przesyłamy; największe rzędu jest staranie ażeby armiom na żywności zbywać nie mogło w kraju mało urodzajnym, Tajemnica wyprawy ułożonej objawiona będzie powidzeniu się Monarchów w Valladolid; najwyższą kommandę potęgi Francuzkiej na południu obeymie Berthier Wice Connetable; Adiutantów swoich już przesłał nad rzekę Ebro. Armia składa się z Korpusów Marszałka Moncey zastępującego Biscia i Nową Castilią, G. Dupont zajmującego dawną Castilią, i G. Duhesme bawiącego w Catalonij; do nich przyłączyć się ma G. Laroche z dywizyą armii Portugalskiej G. Junot.

WIEDEN d. 26 Marca. Stany Gallicyjskie dla powinszowania Cesarzowi i nowej Mo-

narchini deputacyą wybrały, do której wchodzi Arcy Biskup Lwowski Kicki; Biskup Krakowski i Przemyński, Gawroński, Gołaszewski; tajni Konsyliarze Ossoliński, Lanckoroński, Zamoyski; Hrabowie Zabielski, Potocki, Rzewuski, Miączyński, Grodzicki, Komorowski, z Wielopolskich, Mier, Załuski, Badeni, Dobrzański. Między dworem Wiedeńskim i W. X. Wurtzburgskim stanęła umowa, której mocą poddani iedney i drugiej strony wolnie nawzajem przenosić się mogą z majątkiem ruchomym, bez opłaty dla innych mieszkańców oyczyznę odmienających zwyczajney. W. X. Badeński pozwolił, ażeby śmiertelne zwłoki osob Austriackiego domu spoczywające w klasztorze S. Błażeja w Lesie Czarnym do Wiednia mogły być przeniesione; te same do r. 1772 złożone były w Koenigsfelden i Basel u Szwajcarów, lecz za rozkazem Cesarzowej Maryi Teresy przeniesione do pomienionego klasztoru; pierwsza w porządku jest Anna małżonka Cesarza Rudolfa, ostatni X. Leopold poległy w bitwie pod Sempach.

W r. 1807 kanałem z Wienerisch Neustadt do naszej stolicy idącym zprowadzono 190 t. centnarów węgla ziemnych, 87 t. centnarów cegły i dachówek, drzewa opałowego 325 t. centnarów, innemi produktami 50 t. centnarów, ogółem było całego ładunku blisko 700 t. centnarów, dowodząc jak zyskowną jest dla narodu żegluga wnętrza. Papiery nasze coraz bardziey upadają; zawieszenie handlu morskiego przyczyną jest nieszczęścia. Z Czech, Morawii, Austrii wiele półków Niemieckich posłano do Węgier ku Tureckim granicom; przypisywali to niektóry potrzebie ulżenia krajom pomienionym, iako zbyt uciesnionym od lat kilku leżami żołnierskimi; teraz widzimy, że półki Węgierskie dotąd utrzymujące Kordon od ściały Ottomańskiej przechodzić zaczynają do prowincyi Niemieckich. Pogłoska o przybyciu do nas Naczelnika Serwianów Czerny pokazała się bez dowodną. Poseł W. Brytanii Adair opuściwszy Wiedeń długo w Gratz przebywał, zkąd nakoniec odebrawszy nowe rozkazy od rządu swego przez Trieste udał się do Malty. Przyjechał tu z Bononii Graf Zambeccari znaiomy z kilku podróży na powietrzu odprawionych mniej pomysłnie we Włoszech; umyślił ponowić u nas doświadczenie, i już ma ballon gotowy.

U Serwianów na granicy i wewnątrz kraju zupełna spokojność panuje; lecz w Constanti. nopolu Turcy zdają się czynić wojenne przygotowania; słychać że z Azyatyckich dzierżaw Porta zprowadza ludu zbroynego 150 t. których część większa podobno już jest przeniesiona do Europy. Blizki kwiecień ma uczynić koniec niepewności, którego czekając Mustafa 4 zgromadza wojsko, uzbraja floty; a ponieważ skarb publiczny dawno jest wyniszczoney, z prywatnego Sułtanów dawno nietkniętego wzięte być mają znaczne summy na zastąpienie ogromnych wydatków; niektórzy rozumieją że Ottomański Monarcha postanowił sam zwiedzić obozy swoje.